

Türk Çoban ve Alman Kurt Köpeklerinin Baş Ölçümleri Üzerinde Araştırma

Bahri YILDIZ*
Ayşe SERBEST*

Osman YILMAZ*
Hayrettin KIRBIYIK**

ÖZET

Bu araştırmada 30 baş Türk Çoban ve 30 baş Alman Kurt köpeği çalışma materyali olarak kullanıldı. Her ırka ait köpeklerin baş ve yüz ölçümleri alındı. Elde edilen bulgulara göre her iki köpek ırkının mesatisefalic grup içinde yer aldığı tesbit edildi.

SUMMARY

The Comparasion of the Head Measures of Turkish and German Shepherd Dog Breeds

In this research, thirty Turkish and thirty German Shepherd dog breeds were used as research materials. The head and face measurements of each race of the dogs were recorded. As a result it was found that both groups are in the mesaticefalic groups.

Key Words: Head, Shape, Dog, Measurements.

* Öğr. Gör. Dr.; U. Ü. Veteriner Fak., Anatomi Bilim Dalı, Bursa-Türkiye.

** Vet. Hek. Üstğm.; As. Vet. Araş. Enst. ve Eğt. Mrk. Komutanlığı, Gemlik, Bursa-Türkiye.

GİRİŞ

Yüzyıllardan beri insanoğlunun en yakın dostu olan köpeğin taş devrine kadar bir geçmişi olduğu düşünülmektedir. Köpeğin atasının "Tomarctus" diye adlandırılan bir hayvandan orijin aldığı tahmin edilmektedir. Hakiki köpek türü canidea familyasından olup kökenini canis familiaris teşkil etmektedir¹⁻³.

Bunun yanında doğada morfolojik yapısı itibariyle köpeğe benzeyen dingo, kurt, çakal ve sırtlan gibi türler de bulunmaktadır. Canis famillaris'de kendi içinde değişik morfolojik özellikler gösteren farklı ırklara sahiptir. Köpek ırkları arasında en önemli farklılıklar kafa iskeletinde olmaktadır^{4,5,6}. Kafa morfolojisindeki bu değişiklik köpek ırklarının tasnifinde önemli bir kriterdir. Baş ölçülerine göre sınıflandırılan köpek ırkları, dar-uzun kafalı (dolichocephalic), kısa-geniş kafalı (brachycephalic) ve bu ikisi arasında bulunanlarda mesatisefalik köpekler olarak tanımlanır. Bu sınıflandırma yapılırken baş indeksi, yüz indeksi köpeklerin ırk özelliklerinin tespitinde önemli bir yer teşkil etmektedir⁴⁻⁸. Alman Kurt köpeklerinin baş ölçülerine göre mesatisefalik grup içinde yer aldığı⁴ bildirilmektedir. Bunun yanında vatanı Orta Anadolu olan^{3,9} Türk Çoban köpeğinin bu özelliklerini tanımlayan bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmada Türk Çoban köpeğinin baş ölçüleri, Alman Kurt köpeği ile karşılaştırılmıştır. Baş ölçümlerindeki bu karşılaştırma ile Türk Çoban köpeğinin sınıflandırmadaki yerinin belirlenmesine çalışılmıştır.

MATERYAL VE METOD

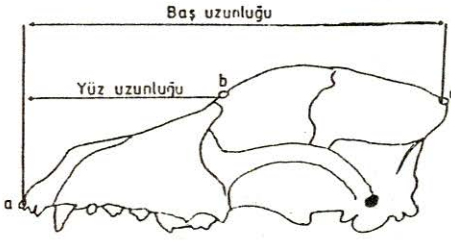
Çalışmada Askeri Veteriner Araştırma Enstitüsü ve Eğitim Merkez Komutanlığı, Köpek Eğitim ve Üretim Bölümü'nden sağlanan 1, 2 ve 3 yaşlı 60 baş Türk Çoban ve Alman Kurt köpeği materyal olarak kullanılmıştır. Her iki ırktan köpekler 10'ar başlık gruplara ayrılmıştır.

Baş ölçümleri Şekil 1 ve 2'de gösterilen noktalardan alınmıştır.

Baş uzunluğu, sutura interincisiva'nın rostral ucu (Şekil: 1a) ile protuberantia occipitalis externa'dan (Şekil: 1c), genişliği sağ ve sol arcus zygomaticus arasındaki en geniş mesafeden alınmıştır (Şekil: 2a). Yüz uzunluğu, sağ ve sol sutura nasofrontalis'in orta hattaki birleşme bölgesine denk gelen ve medial göz açıklarını birleştiren doğrunun orta noktası (Şekil: 2b) ile sutura interincisiva'nın rostral ucundan (Şekil: 2c) ölçülmüştür⁴.

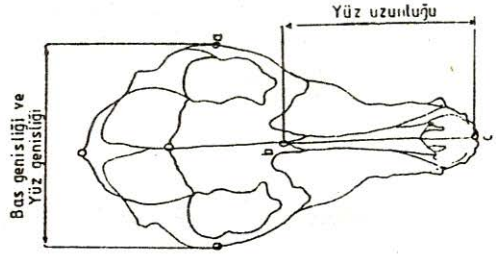
$$\text{Baş ve Yüz İndeksi} = \frac{\text{Genişlik} \times 100}{\text{Uzunluk}}$$

formülüyle hesaplanmıştır^{4,5,6}.

Şekil: 1
Baş ölçüm noktalarının
yandan görünüşü
(Skull, lateral view
showing craniometrik points)

- a- Sutura interincisiva'nın rostral ucu.
- b- Sağ ve sol sutura nasofrontalis'in orta hattaki birleşme bölgesi.
- c- Protuberentia occipitalis externa.

Şekil: 2
Baş ölçüm noktalarının
üstten görünüşü
(Skull, dorsal view
showing craniometrik points)

- a- Sağ ve sol arcus zygomaticus arasındaki en geniş bölge.
- b- Sağ ve sol sutura nasofrontalis'in orta hattaki birleşme bölgesi.
- c- Sutura interincisiva'nın rostral ucu.

ARAŞTIRMA SONUÇLARI

Türk Çoban köpeklerinde baş ve yüz ölçümleri Alman Kurt köpeklerinden daha fazla olduğu Tablo I'de görülmektedir.

Yüz uzunluk ve genişliklerindeki bu farklılık bir yaşlılarda $P < 0,01$, iki ve üç yaşlılarda $P < 0,001$ anlam düzeyindedir. Baş uzunluklarındaki farklılık ise bir ve iki yaşlılarda $P < 0,01$, üç yaşlılarda $P < 0,001$ anlam düzeyindedir. Ölçümlerdeki bu verilere paralel olarak baş ve yüz indeksleri de bir ve iki yaşlılarda $P < 0,05$, üç yaşlılarda $P < 0,001$ anlam düzeyinde önemli bulunmuştur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada elde edilen baş ve yüz indeksleri farklı olmasına rağmen, her iki ırk köpeği de baş tiplerine göre⁴⁻⁸ bir sınıflandırmaya tabi tuttuğumuzda aynı grupta (mesatisefalik) yer aldığı görülmüştür. Bu da iki köpek ırkının baş ölçümleri farklarının sınıf değiştirecek kadar büyük olmadığını göstermektedir. Keza Evans⁴ Alman Kurt köpeğinin mesatisefalik grup içinde yer aldığını, bu gruba ait köpeklerin yüz indekslerinin 111, baş indekslerinin de 52 olduğunu bildir-

mektedir. Bu da bizim bulgularımızı doğrulamaktadır. Şöyle ki üç yaşlı (ergin sayılan) Alman Kurt köpeklerindeki yüz indeksi $94,18 \pm 1,7$, baş indeksi $47,1 \pm 0,8$, Türk Çoban köpeğinde yüz indeksi $108,7 \pm 1,1$, baş indeksi $50,4 \pm 0,2$ olarak bulunmuştur.

Tablo: I
Türk Çoban Köpeği ve Alman Kurt Köpeğinin Yüz ve Baş Ölçüleri Değerleri

	TÜRK ÇOBAN KÖPEĞİ			ALMAN KURT KÖPEĞİ		
	1 Yaşlı (n = 10) $\bar{x} \pm s\bar{x}$	2 Yaşlı (n = 10) $\bar{x} \pm s\bar{x}$	3 Yaşlı (n = 10) $\bar{x} \pm s\bar{x}$	1 Yaşlı (n = 10) $\bar{x} \pm s\bar{x}$	2 Yaşlı (n = 10) $\bar{x} \pm s\bar{x}$	3 Yaşlı (n = 10) $\bar{x} \pm s\bar{x}$
Yüz uzunluğu (mm)	133,1 ± 3,7	133,4 ± 1,6	134,5 ± 1,0	119,3 ± 1,5	120,1 ± 1,2	124,7 ± 1,4
Yüz genişliği (mm)	123,6 ± 2,0	128,8 ± 3,3	146,3 ± 1,2	110,1 ± 1,1	111,9 ± 1,8	117,5 ± 2,5
Baş uzunluğu (mm)	263,8 ± 3,0	266,1 ± 2,0	289,9 ± 3,1	240,6 ± 2,5	242,9 ± 2,7	248,8 ± 2,3
Baş genişliği (mm)	123,6 ± 2,0	128,8 ± 3,3	146,3 ± 1,2	110,1 ± 1,1	111,9 ± 1,8	117,5 ± 2,5
Yüz indeksi	92,8 ± 1,4	96,5 ± 0,9	108,7 ± 1,1	92,28 ± 0,4	93,7 ± 1,0	94,18 ± 1,7
Baş indeksi	46,8 ± 0,6	48,4 ± 0,6	50,4 ± 0,2	45,7 ± 0,2	46,06 ± 0,3	47,1 ± 0,8
Canlı Ağırlık Ort. (kg)	31,8 ± 1,5	33,5 ± 1,1	45,5 ± 1,5	22,5 ± 1,2	24,05 ± 1,5	24,7 ± 1,3

KAYNAKLAR

1. SEFTON, F.: Complete Dog Guide, Pet Library, The Netherlands, 11-28 (1969).
2. HUBBARD, C.L.B.: The Origin and History of the Dog. Paul Hemlyn London, 6-12 (1966).
3. ÖNCÜL, O.: Sadık Dostumuz Köpekler Ailesi. Dönmez Ofset, Ankara, 8-33 (1983).
4. EVANS, H.E., CHRISTENSEN, G.C.: Miller's Anatomy of the Dog, 2nd Ed. Philadelphia, W.B. Saunders Company, 113-121 (1979).
5. DYCE, K.M., SACK, W.O., WENSING, C.S.G.: Textbook of Veteriner Anatomy. W.B. Saunders Company, Philadelphia, 370-390 (1987).

6. ÇALIŞLAR, T.: Evcil Hayvanların Anatomisi III, Veteriner Klinik Anatomisi, İ.Ü. Basımevi, İstanbul, 2-4 (1990).
7. GETY, R.: Sisson and Grossman's Anatomy of the Domestic Animals, Vol. II, Fifth Ed. W.B. Saunders Company, Philadelphia-London, Toronto (1975).
8. NICKEL, R., SCHUMMER, A., SEIFERLE, E.: The Anatomy of the Domestic Animals, Vol. 1, Verlag Paul Parey Berlin-Hamburg (1986).
9. KIRMIZI, E.: Türk Çoban Köpeği ve Alman Çoban Köpeğinin Dölverimi, Büyütülen Yavru Oranı ve Beden Ölçüleri Yönünden Karşılaştırılması (Doktora Tezi) İstanbul (1991).